

**Олешко Наталія Петрівна**  
*доцент кафедри українознавства ХНАДУ,  
кандидат історичних наук  
e-mail: [sufika19@gmail.com](mailto:sufika19@gmail.com)*

## **ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У ТВОРЧОСТІ ВОЇНА-ХУДОЖНИКА РОМАНА БАРАБАХА**

Повномасштабна російсько-українська війна змінила плин звичного життя українців, вплинула на усвідомлення того, що є важливішим, а що другорядним. В українському суспільстві відбулося переосмислення щодо ролі національної мови, культури, історії, освіти у збереженні національної ідентичності, що вони є певними оберегами нашої нації. Війна звичайно відчутно вплинула і на розвиток сучасної української культури, змінила сюжетні лінії у творчості українських митців. Їхні твори спрямовані на відображення життя людей у складних умовах війни як на передовій, так і в тилу. Поряд із тим, багато представників різних галузей культури зробили свідомий вибір і стали на захист України проти російської повномасштабної агресії. На жаль, серед них є ті, хто віддав найцінніше – своє життя, щоб продовжували існувати наша держава, українська нація та жили їхні нащадки.

Наше дослідження присвячено українському художнику, який доєднався до лав ЗСУ і продовжив свою творчість уже як військовий. Такою особистістю є Роман Барабах – львівський художник, ілюстратор та іконописець у цивільному житті, а наразі – бойовий медик [1]. Роман Барабах народився 1990 р. у Львові, у 2013 р. отримав ступінь магістра у Львівській національній академії мистецтв (кафедра графічного дизайну), у 2012 р. закінчив школу творчої фотографії «Dominic», а 2015 р. – літню школу іконопису «Радруж» [2].

До українського війська мобілізувався наприкінці літа 2023 р., і спочатку був фотографом і відеографом. Але бажання робити щось важливіше для спільної боротьби з російськими окупантами привело його до медичної служби, тим більше, що до мобілізації він проходив навчання з тактичної медицини [1]. Коли долучався до війська, узяв з собою папір та олівці, щоб займатися своєю

улюбленою справою. Але почав малювати тільки з часом, відбиваючи у своїй творчості свій емоційний стан, оскільки, за його словами, було це важко робити психологічно [3]. Роман малював ще з дитинства, а до іконопису вдався після того, як був учасником подій Революції Гідності, коли, як він наголошував, його «осіяло»[4]. До повномасштабного вторгнення Росії в Україну у лютому 2022 р. він створив 75 мініатюрних ликів святих для українських воїнів з особливим значенням для кожного із захисників, а також ікону для 103 бригади ТрО [1, 3]. Створюючи ікони для військовослужбовців, Роман Барабах таким чином намагався їх підтримувати [4]. Він зазначав, що колись малював дуже світлі, теплі ікони. На фронті він цього робити не може, оскільки важко знайти те світло, і тепер в його роботах переважає чорна графіка [1].

У своїх роботах він використовує іконописні елементи, зокрема німби, якими увінчані герої його сюжетів, що є символами жертви і героїзму. Як наголошував митець, тепер його святі схожі на сучасних українських воїнів, бо за нами правда і світло [Там само]. Зазвичай художник малює ікони на дерев'яних виробах акриловими фарбами, поряд із тим, вдається й до давньої техніки написання жовтковою темперою (це фарба на основі жовтка яйця) [4].

Першу серйозну роботу і водночас емоційну, перебуваючи у війську, як зазначав художник, зробив на Херсонщині після сильних обстрілів і коли побачив у під'їзді налякану бабусю. На ній зображено Ісуса, на фоні якого будинок з розбитими вікнами, що символізують його рани [3]. Навесні 2024 р., коли провів першу евакуацію пораненого з поля бою, створив скетч (невеликий імпровізований малюнок), присвячений цьому процесу, а 6 грудня, після важкої евакуації поранених, до Дня ЗСУ Роман зобразив Святого Миколая в образі бойового медика, який робить свою справу і рятує поранених [Там само].

Один з малюнків Роман присвятив своєму побратиму, який навчав його бойової медицини і після поранення лікувався. На ньому зображено побитого, втомленого янгола, який не кинув свої крила, а взяв з собою, щоб пізніше відродитися [Там само]. Також в образі бойового медика зобразив Архангела Рафаїла [1].

Однією з вагомих робіт Романа стала ікона із зображенням українського снайпера 163 батальйону 119 окремої бригади ТРО Чернігівської області Мацієвського Олександра Ігоровича, якого росіяни розстріляли після слів «Слава Україні!» [3, 5]. Даний твір став символом пам'яті, і нагадуванням про ціну боротьби [3]. На багатьох малюнках Романа Барабаха зображено смерть. Але, як відзначає художник, вона приємна і трошки смішна [3]. Він говорить, що «Ми сміємося зі зла. Це нам допомагає витримати. Армійський гумор досить гострий. Смерть у мене виходить більш приємна: має велику мультяшну голову. Це терапевтичний момент. Я боюсь смерті. Але коли я намалював її кумедною, то вона вже не така страшна» [Там само].

Отже, продовжуючи творити, захищаючи нашу країну й народ, Роман Барабах, таким чином, допомагає як бойовий медик не тільки фахово своїм побратимам, а й підтримує психологічно. Водночас, він своєю творчістю зберігає українську національну ідентичність, зображуючи події воєнного сьогодення.

### Література

1. Олена Мартинюк. Ікони війни. Як художник та іконописець став воїном української армії. URL: <https://kharakter.media/articles/407946/ikoni-vijni-yak-hudozhnik-ta-ikonopisec-stav-voinom-ukrainskoi-armii->.
2. Роман Барабах. URL: <https://iconart-gallery.com/uk/artists/roman-barabakh/>.
3. Маріанна Попович. Іконописець став бойовим медиком. Історія львівянина Романа Барабаха. URL: <https://suspilne.media/lviv/968125-ikonopisec-stav-bojovim-medikom-istoria-lvivanina-romana-barabaha/>.
4. Катерина Садловська, Іванка Дусько. Малює святих у військовому строю. Історія художника зі Львова. URL: <https://suspilne.media/lviv/446079-malue-svatih-u-vijskovomu-strou-istoria-hudoznika-zi-lvova/>.
5. Олександр Мацієвський, якого розстріляли після «Слава Україні». Що про нього відомо. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-64941737>.